

Dato: d. 20. november 2024

Til: By-, land- og kirkeministeriet, morchr@plst.dk, sagsnummer 2024-3263

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om udlejning af fast ejendom til ferie- og fritidsformål m.v. og camping m.v.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) takker for muligheden for at afgive høringssvar. Foreningen har valgt at bemærke på de dele af lovforslaget som omhandler opgavefrafald i forbindelse lokalplaner generelt, med Grønt Danmarkskort og med lokalplaner i kystnærhedszonen.

Stærkt problematisk forslag om bortfald af plantilsyn med lokalplaner

Jf. planlovens §29 stk. 3 kan en minister fremsætte indsigelse mod et lokalplanforslag ud fra de særlige hensyn, som ministeren varetager. Denne mulighed foreslås nu ophævet (med undtagelse af transportministeren og forsvarsministeren).

Det vil naturligvis få betydning for de hensyn som varetages i lokalplanlægningen, både i forbindelse med vækst og erhvervsudvikling, i forbindelse med natur og miljø, i forbindelse med kulturarv og landskab og øvrige nationale interesser.

Indenfor erhvervsområde kan det for eksempel betyde, at staten ikke længere kan påse, at kommunerne i deres lokalplanlægning undgår at planlægge for miljøfølsom anvendelse i områderne omkring produktions-, transport- og logistikvirksomheder af national interesse, hvis planlægningen kan medføre en skærpelse af virksomhedernes miljøvilkår.

Inden for natur og miljø kan det for eksempel betyde, at staten ikke i samme omfang som hidtil kan sikre, at lokalplaner ikke skader bilag IV-arter eller strider mod Natura2000 reglerne, eller forringer levevilkår for dyr og planer. Eller at staten ikke længere i lokalplanlægningen kan forebygge faren for forurening af grundvandet i for eksempel BNBO-områder eller områder med særlige drikkevandsinteresser m.v.

Inden for landskaber og kulturarv kan det for eksempel betyde, at staten ikke længere på samme måde kan sikre, at værdierne i bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber bevares. Eller tilsvarende ikke på samme måde som hidtil kan sikre at værdierne i de geologiske formationer og særlige geologiske værdier i de nationale geologiske interesseområder og de nationale kystlandskaber bevares.

Muligheden for staten til at gøre indsigelse mod lokalplaner som strider mod nationale interesser, er som nævnt en mulighed – ikke en pligt. Men denne mulighed spiller en væsentlig og betydende rolle for indholdet af lokalplanlægningen. Dels har muligheden en præventiv effekt i den kommunale lokalplanlægning som betyder, at reglerne og de nationale interesser tages alvorligt i udarbejdelsen af planerne, for at undgå en statslig indsigelse med vetoret. Og dels betyder det, at kommunerne i mange tilfælde indgår i faglige dialoger med staten i forbindelse med udarbejdelsen af planerne. Det medfører en hensigtsmæssig tilpasning af planerne, så statslige interesser i planlægningen sikres, og en statslig indsigelse helt undgås. Der foregår således et betydeligt dialogarbejde mellem stat og kommuner, hvor statens rådgivende rolle er af betydning for kvaliteten i den kommunale lokalplanlægning, og sikringen af de nationale interesser.

Selvom indsigelsespligten for så vidt angår kommuneplaner og kommuneplantillæg opretholdes, er det i mange tilfælde først med lokalplanlægningen at planerne bliver så konkrete, at

det reelt kan vurderes, om og hvordan de udgør et problem for til eksempel beskyttede arter og naturtyper, for vandmiljøet eller grundvandet m.v.

Ved at fjerne statens mulighed for at gøre indsigelse over for lokalplaner, vil den faglige rådgivning i denne planfase forsvinde, og flere lokalplaner må forventes at blive udformet i strid med såvel de nationale som internationale interesser.

Samtidigt kan den manglende hensyntagen til de nationale interesser kun i begrænset omfang løftes gennem klagenævnene. Det skyldes, at klageadgangen over lokalplaner netop kun gælder i henhold til retlige forhold, som primært drejer sig om procedurer og rammer. Klageadgangen omfatter som udgangspunkt ikke faglige skøn og vurderinger, som i stedet er lagt i det statslige plantilsyn.

Hvis staten således fjerner det statslige plantilsyn i forbindelse med lokalplanlægningen, bør det samtidigt føre til en justering af klagereglerne, så lokalplaner fremover kan påklages til fuld prøvelse. Det vil betyde, at skøn og vurderinger i henhold til lovgivningen som ikke længere kan sikres gennem det statslige plantilsyn i stedet kan efterprøves i klagenævnet.

DN anbefaler, at forslaget om at ændre planlovens §29 stk. 3 ikke gennemføres. Alternativt, at der samtidigt sker en justering af klageregler for lokalplaner, så disse kan påklages til fuld prøvelse. Konkret betyder det, at såfremt lovforslaget gennemføres, bør planlovens §58 stk. 1 nr. 3 tilsvarende justeres.

Grønt Danmarkskort

Det foreslås med lovforslaget, at planlovens regler om Grønt Danmarkskort ikke længere skal være en national interesse. Det betyder, at staten ikke længere skal påse, at kommunerne i deres kommuneplanlægning lever op til planlovens krav om Grønt Danmarkskort.

På Planinfo.dk fremgår det, at Grønt Danmarkskort er et sammenhængende naturnetværk, som udpeges af kommunerne i deres kommuneplaner, og som omfatter eksisterende og potentielle naturområder og økologiske forbindelser. Under overskriften *National og international interesse* fremgår det end videre, at Grønt Danmarkskort indgår som en forstærket indsats for større og bedre sammenhængende naturområder, som skal understøtte en positiv udvikling i biodiversitet og indfri intentionerne med Naturplan Danmark, samt bidrage til at opfylde FN's og EU's 2020 biodiversitetsmål om at standse tilbagegangen af biodiversiteten.

I beskrivelsen af de nationale interesser, indgår Grønt Danmarkskort som en del af interessen vedrørende naturbeskyttelse. Rækkevidden af den nationale interesse vedrørende naturbeskyttelse er beskrevet i forslag til L121 (fremsat 25. januar 2017). Her fremgår det, at:

"Natur- og miljøbeskyttelseshensyn er fortsat en national interesse. Der skal tages hensyn hertil i den fysiske planlægning for at sikre, at arealanvendelsen er i balance med hensyn til natur og miljø, herunder menneskers levevilkår og bevarelsen af dyre- og plantelivet....som f.eks. vedrører bevarelsen af naturen med dens bestande af vilde dyr og planter og deres levesteder (biodiversitet), herunder områder udpeget i Grønt Danmarkskort. Indsigelse kan være nødvendigt for at varetage beskyttelseshensyn, der skal sikres på tværs af kommunegrænser, eller som har betydning for en hensigtsmæssig udnyttelse af landets ressourcer på lang sigt."

Plan- og landdistriktsstyrelsen har svaret DN, at styrelsen ikke er i besiddelse af en opgørelse vedrørende statslige indsigelser mod forslag til kommuneplanlægning, der er relateret til Grønt Danmarkskort og har det efterspurgte detaljeringsniveau. Det kan dermed ikke oplyses, hvor stor en besparelse der reelt opnås ved ikke længere at udøve statsligt plantilsyn med kommuneplanerne for så vidt angår Grønt Danmarkskort. Det fremgår dog af oversigter til Folketinget, at der i perioden juni 2021 til og med 2023 er gjort 11 indsigelser fra staten mod kommuneplaner eller kommuneplantillæg vedrørende naturbeskyttelsesinteresser.

Formålet med den netop vedtagne politiske aftale om Grøn Trepert er, at finde langsigtete løsninger på landbrugssektorens klima- og naturudfordringer og på fremtidens forvaltning af areal, natur og drikkevandsressourcer.

På baggrund af ovenstående peger DN på, at det er endog meget tydeligt, at netop placeringen og udformningen af fremtidens natur i høj grad er en national interesse. Og at udviklingen og placeringen af fremtidens naturarealer ikke blot er en kommunal opgave. Det er i høj grad en opgave som tilsvarende har statens interesse, og som i lyset af treparten vil være afgørende for staten at følge fremdriften i.

Den fysiske planlægning bør ses i tæt sammenhæng med omlægningen af arealerne, og udviklingen af Grønt Danmarkskort må ses i tæt sammenhæng med virkeliggørelsen af den grønne trepart. Når Grønt Danmarkskort samtidigt indgår som en del af indfrielsen af intentionerne med Naturplan Danmark, og skal bidrage til at opfylde FN's og EU's 2020 biodiversitetsmål, er der ingen tvivl om, at der er tale om en national interesse.

Der er forskel på foreløbige indsigelser, og endelige indsigelser. Staten har således måtte lave en lang række foreløbige indsigelser imod kommuneplaner som ikke levede op til planlovens krav for Grønt Danmarkskort. For hver af disse er der indgået aftale mellem stat og kommune om hvilke justeringer og udbedringer som var nødvendige, for at indsigelsen kunne trækkes tilbage. Dermed har plantilsynet haft afgørende betydning for indholdet af den kommunale planlægning for så vidt angår Grønt Danmarkskort, også selv om der ikke foreligger endelige indsigelser. Et lavt antal endelige statslige indsigelser er dermed ikke en indikator for væsentligheden af det statslige plantilsyn.

DN peger derfor på, at Grønt Danmarkskort er en national interesse, og dermed ikke kan eller bør udgå af det statslige plantilsyn. Der er desuden tale om et meget uheldigt signal fra ministerens side, som er ude af trit med den aktuelle politiske situation. Til med ses den reelle økonomiske besparelse som ligger til grund for forslaget, at være uklar.

Derfor anbefaler DN, at forslaget ikke gennemføres.

Lokalplaner i kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen er en national interesse, og planlægning i kystområderne har sit eget kapitel i planloven. Selvom der gennem de senere år er foreslået og gennemført en række ændringer af de planlægningsmæssige hensyn i zonen for at tilgodese mere kystnært byggeri, har den nationalpolitiske holdning altid været, at det skulle ske i stor respekt for kystens natur- og landskabsværdier.

I regeringens landdistriktsudspil fra august 2024 balanceres dette hensyn således:

"Regeringen ønsker derfor at styrke rammerne for kyst- og naturturismen både i og uden for højsæsonen. Erfaringen fra forsøgsordningen for kyst- og naturturisme viser, at det kan gøres med stor respekt for de landskabelige værdier langs Danmarks kyster.... Danmark er et smukt land, hvor vi med rette kan være stolte af vores naturskønne landskaber og vores åbne kyststrækninger. Naturen, kysten, de smukke landskaber og den tydelige forskel mellem by og land er en del af det, der gør det særligt at bo i landdistrikterne. De værdier skal vi fortsat beskytte og passe på, både i lovgivning og i praksis. Og ikke kun af hensyn til beboerne i landdistrikterne, men for alle danskere og kommende generationers skyld."

Derfor undre det, at nærværende lovforslag foreslår, at ophæve planlovens §29 stk. 2. om, at:

"Ministeren for byer og landdistrikter skal fremsætte indsigelse mod forslag til lokalplaner for arealer i kystnærhedszonen uden for udviklingsområderne, hvis planforslaget er i strid med bestemmelserne i [§ 5 a, stk. 1](#), [§ 5 b](#), [§ 11 f](#) eller [§ 16, stk. 4](#). Pligten gælder dog ikke, hvis forholdet er af underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne, jf. [§ 1](#)."

Der er tale om en forpligtelse som alene gælder, når der er nationale planlægningsinteresser på spil. Det vil sige lokalplaner som reelt vil udgøre et problem for netop den nationale balance mellem ønsket om mere byggeri og anlæg på den ene side og hensynet til kystens natur og landskaber på den anden. Forpligtelsen gælder dermed ikke, hvis der netop ikke er sådanne helt særlige interesser på spil.

Lovforslaget må derfor anses for værende i strid med regeringens egne interesser, og i strid med den grundlæggende respekt for kystens natur og landskaber som har været lagt til grund for de seneste mange års justeringer af kystnærhedszonen.

Det anses ikke for rimeligt eller fagligt forsvarligt, at forringe hensynet til kysterne i lovgivningen på den ene side, og samtidigt hævde at opretholde balancen og hensynet til kysternes natur og landskaber på den anden side – hvis staten ikke længere er forpligtet til at gøre indsigelse i netop de lokale planer som rent faktisk udgør et problem for de nationale hensyn til kystens natur og landskaber.

I forhold til besparelsens reelle omfang, har Plan- og landdistriktsstyrelsen oplyst, at der i perioden juni 2021 til og med 2023 ikke er blevet fremsat statslige indsigelser mod lokalplanforslag (uden tilhørende forslag til kommuneplanlægning), der er relateret til reglerne om planlægning i kystnærhedszonen. Det kunne indikere, at netop risikoen for en statslig indsigelse har den rette effekt på kommunernes lokalplanlægning. Desuden må den reelle besparelse ved forslaget om at annullere indsigelsespligten være mindre. Endelig er den statslige signalværdi om ikke længere at sikre de nationale hensyn langs kysterne i lokalplanlægningen særdeles uheldig og i strid med regeringens egne udmeldinger og grundlaget for tidligere justeringer af reglerne om kystnærhedszonen.

Derfor anbefaler DN, at forslaget ikke gennemføres.

Med venlig hilsen

Nina Larsen Saarnak
Teamleder og koordinator for tværgående projekter
31193238, nis@dn.dk